

СТОЛІТТЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ СВ. ПАМ. ЛЮДМИЛИ ІВАНІВНИ БОГАЧИК

Стисло висвітлено основні віхи життя і творчий доробок професора Л.І. Богачик (1917-1984) – лікаря-інфекціоніста, педагога і науковця.

Швидко спливають роки. 22 вересня сповнилося 100 років з дня народження Людмили Іванівни Богачик, яка відійшла у вічність 1984 р.

Ця славна жінка народилася на Вінничині в сім'ї сільського священика. Лікарську освіту здобула в Київському медичному інституті (нині – Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця). Вченою радою інституту була рекомендована на наукову роботу, проте на заваді стала війна. Л.І. Богачик пройшла складний шлях професійного становлення: завідувачка районної інфекційної лікарні та викладач фельдшерсько-акушерської школи в рідній області, екскурсовод музею-садиби М.І. Пирогова, аспірант Київського науково-дослідного інституту інфекційних хвороб, асистент кафедр інфекційних хвороб Вінницького медичного інституту, а згодом – доцент Запорізького інституту вдосконалення лікарів. З 1963 по 1981 рр. Л. Богачик працювала в Тернопільському державному медичному інституті (тепер – Тернопільський медуніверситет ім. І.Я. Горбачевського) на посаді завідувачки кафедри інфекційних хвороб і епідеміології, в наступні неповних два роки – професор цієї ж кафедри

Кандидатська та докторська дисертації вченої були присвячені дослідженням висипного тифу, який в 50-60-ті роки минулого століття в Україні був ще актуальним і досі поширений в деяких країнах Африки, Азії та Латинської Америки. Л.І. Богачик вдалося виявити низку клінічних, епідеміологічних та імунологічних особливостей спорадичного висипного тифу, а також вдосконалити лікувально-діагностичні й профілактичні заходи. Докторська дисертація Людмили Іванівни «Аналіз спорадичних випадків висипного тифу на основі клінічних, експериментальних і епідеміологічних даних» може бути взірцем вдалого комплексного підходу у вивченні цієї небезпечної інфекції, що схильна до епідемічного розповсюдження й заподіяла людству багато лиха. Варто зазначити, що науковим керівником дисертаційних робіт Людмили Іванівни був видатний український епідеміолог академік Лев Васильович Громашевський. Вона пишалась приналежністю до наукової школи цього неординарного вченого.

Саме на тернопільський період припав розквіт творчої діяльності професорки. Особливо багато часу й творчих сил віддала вдосконаленню викладання зазначених предметів. Наполегливо радила студентам і лікарям здійснювати ретельне клінічне обстеження кожного пацієнта «зверху до низу», по органах і системах, щоб нічого важливого не пропустити. Запропонувала низку мнемонічних правил для кращого запам'ятовування клінічних симптомів окремих інфекційних хвороб. Розробила оригінальну методику викладання цих хвороб з акцентом на висвітлення найважливіших для лікарської практики даних та їх максимально унаочненню. Для цього широко використовувалися таблиці, муляжі, малюнки та кадропроєктори. Більшість унаочнень викладачі виготовляли самотужки. Звісно, вони серйозно уступали теперішній комп'ютерній технології, але й мали важливу перевагу: викладач був більше наблизений до студента.

На кожному практичному занятті демонструвалися хворі, насамперед тематичні. Якщо таких пацієнтів цього дня не було в клініці, то студентів ознайомлювали з перебігом подібних захворювань у розрізі диференційної діагностики. Більшість часу на заняттях студенти проводили в палатах. Про суто теоретичні заняття не могло бути й мови. Правда, у клініці перебувало 130 і більше хворих, тобто в два рази більше, ніж тепер. Іноді палат не виста-

чало, і тимчасові ліжка ставили в коридорах. Водночас, студентів було значно менше, тому всі могли працювати з пацієнтами.

З особливою теплотою Людмила Іванівна опікувалася важкохворими, протягом дня відвідувала їх декілька разів. За потреби збирала консилиум, просила лікувальників негайно інформувати її про найменші зміни в перебігу захворювання та ефективність лікування. Під час клінічних обходів спочатку пропонувала колегам обґрунтувати діагноз й лікувальну тактику, й лише після цього висловлювала власну думку. Дуже боляче реагувала на випадки недбалства чи неуважності персоналу. Для лікування хворих вибирала мінімум необхідних препаратів, рішуче виступала проти поліпрагмазії.

До пацієнтів ставилась з пошаною, можна сказати – з благоговінням. Була абсолютно безкорисливою, що не часто має місце сьогодні, в період дикої комерціалізації медицини. Через багато років можна було зустріти літніх людей, які тепло згадували професора-жінку «в окулярах», що колись врятувала їм життя або повернула здоров'я. Систематично залучала практичних лікарів до наукового аналізу клінічних даних і публікацій повідомлень про цікаві випадки з клінічної практики в медичних журналах і матеріалах конференцій.

У творчому доробку професора Л.І. Богачик більше 90 наукових і навчально-методичних праць. Окрім висипного тифу, її наукові статті були присвячені результатам дослідження клінічних особливостей різних варіантів перебігу і окремих ланок патогенезу кору, епідемічного паротиту, вірусних гепатитів, ботулізму, черевного тифу, дизентерії. За її наукового керівництва було виконано 1 докторську (автора цих рядків) і 4 кандидатські дисертації. Всі дисертанти пройшли добру наукову школу.

В останні роки свого життя Людмила Іванівна тяжко хворіла. Онкопроцес поступово поширився і забрав всі сили. Лише в пам'яті багатьох лікарів і пацієнтів назавжди залишився образ скромної й талановитої людини, що сумлінно виконала покликання цілителя, педагога і вченого.

Михайло АНДРЕЙЧИН,
академік НАМН України.

A CENTURY FROM BIRTH LIGHT MEMORY OF LYUDMYLA IVANIVNA BOHACHYK

M.A. Andreychyn

SUMMARY. The basic landmarks of life and creative work of professor L.I. Bohachyk (1917-1984) – doctor-infectiologist, teacher and scientist are briefly reflected.

Отримано 28.08.2017 р.